

Sectorprognoses | 4 februari 2022

Hogere kosten beperken productie in land- en tuinbouw

Nadia Menkveld Sector Research ABN AMRO nadia.menkveld@nl.abnamro.com

Ketendisrupties, voorraadtekorten en een hoge vraag zorgen voor een prijstoename van veel producten die nodig zijn in de land- en tuinbouw. ABN AMRO verwacht dat de prijs van energie, kunstmest, veevoer en verpakkingsmiddelen in ieder geval tot de tweede helft van 2022 nog hoog liggen. De hogere kosten hebben in veel gevallen negatieve gevolgen voor de productievolumes en de marges van agrarische ondernemers.

Gas- en elektriciteitsprijzen zijn als gevolg van tekorten al een poos extreem hoog. Zowel de Europese Unie (EU) als China kampen met tekort aan gas, waardoor landen tegen elkaar opbieden. Hoe de gasprijzen zich de komende periode gaan ontwikkelen is afhankelijk van de weersomstandigheden en de gespannen geopolitieke situatie rondom Rusland en Oekraïne. Maar zelfs zonder escalatie zal de krapte zorgen [voor hogere energieprijzen in heel 2022](#).

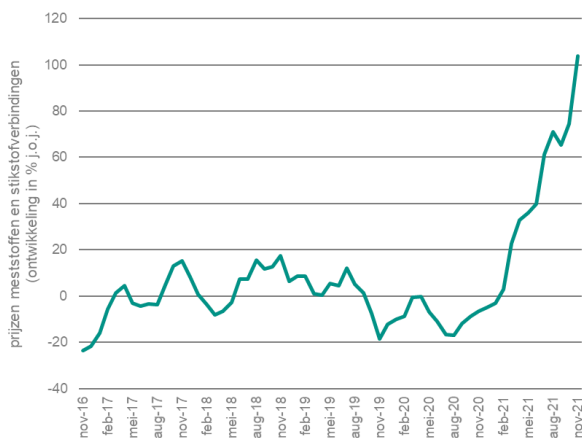
De hogere energieprijzen dwingen een deel van de glastuinders om hun teeltstrategie aan te passen. Glastuinders die hun energiebehoefte niet of slechts deels vooruit hebben ingekocht, zullen kritisch naar hun bedrijfsvoering kijken. Een deel zal ervoor kiezen om energie te besparen door de kassen minder te belichten en te verwarmen. Dit leidt tot lagere productievolumes. ABN AMRO verwacht een daling van de volumes in de sierteelt van 5 procent, voor glasgroente zal de daling groter zijn.

De hogere gasprijzen zorgen ook voor een stijging van de kunstmestprijzen. Voor de productie van kunstmest is namelijk relatief veel gas nodig. De gemiddelde afzetprijs van meststoffen van de Nederlandse industrie is in 2021 met circa 50 procent toegenomen en verdubbelde zelfs in november 2021. De hogere gasprijzen en de aanhoudende vraag naar kunstmest zal ervoor zorgen dat de kunstmestprijs in 2022 op relatief hoog niveau blijft. De vraag wordt vooral gestuurd doordat wereldwijd boeren meer geld kunnen krijgen voor gewassen als soja, mais en tarwe. Zij willen dan ook graag blijven produceren en hebben hier kunstmest voor nodig.

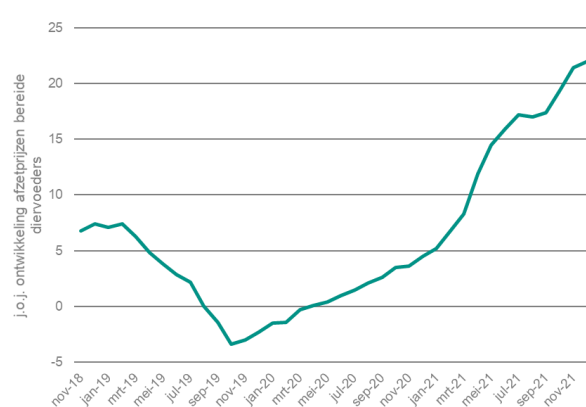
De hogere kunstmestprijzen treffen Nederlandse akkerbouwers en glastuinders. Deze ondernemers kijken dan ook secuurder dan normaal naar het gebruik van deze productiemiddelen. In sommige gevallen kan gekozen worden voor dierlijke mest, waardoor de vraag hiernaar stijgt. Dit is gunstig voor de dierlijke mestverwerkers en de veehouderij.

Onder meer varkenshouders en melkveehouders betalen namelijk voor het laten ophalen van de mest. Nu de vraag hoog is, liggen deze ophaalkosten lager. Voor de veehouders zijn de lagere ophaalkosten gunstig, want andere kosten zijn juist erg hoog.

Prijzen kunstmest door het dak

Veevoerprijs gemiddeld met 15 procent toegenomen

Bron: CBS

De afzetprijzen van de Nederlandse veevoerindustrie zijn namelijk in 2021 met circa 15 procent toegenomen. Met name in de tweede helft van 2021 ging het hard. De veevoerkosten maken gemiddeld tussen de 60 en 70 procent van de totale kosten uit en bepalen dus in belangrijke mate de marges van de veehouders. ABN AMRO verwacht dat de veevoerkosten voor een deel van 2022 nog hoog blijven vanwege tekort aan specifieke veevoergrondstoffen en de relatief hoge prijs van granen en soja. De transportkosten, ongunstige weersomstandigheden, arbeidstekorten en hoge kunstmestprijzen geven een opwaartse druk op de graanprijzen.

Energie, kunstmest en veevoer zijn belangrijke kostenposten voor de land- en tuinbouw en zullen in 2022 de marges in de land- en tuinbouw bepalen. Daarnaast zijn er ook andere tekorten die de kosten voor agrarische ondernemers stuwen. Er is ook een schaarste aan verpakkingsmiddelen en arbeid. Met name dit laatste vormt steeds meer een probleem voor ondernemers.

Hogere prijzen

Met een veelvoud aan productiemiddelen die duurder worden, zouden hogere afzetprijzen voor boeren en tuinders logisch zijn. Dat is echter niet altijd het geval. Zo ligt de prijs van biggen en vleesvarkens erg laag en steeg ook de prijs van eieren in 2021 niet voldoende om te compenseren voor de hogere kosten. In 2021 betekende dit dan ook een lager inkomen voor ondernemers in deze twee subsectoren. Bij melkveehouders kon een hogere prijs wel compenseren voor de hogere voerkosten. Het inkomen van melkveehouders steeg dan ook. Door een aanhoudend hoge vraag zijn ook de prijzen voor sierteeltproducten en glasgroentes flink hoger. Belangrijk voor de vraag naar sierteeltproducten en voedingsmiddelen is de inflatoire druk, waardoor de koopkracht van consumenten zou kunnen afnemen in 2022.

Brexit

In juli worden de fytosanitaire certificaten en veterinaire gezondheidscertificaten aan de Britse grens verplicht. Ook zullen per die datum fysieke controles aan de grens met het Verenigd Koninkrijk plaats vinden. Deze eis is al een aantal maal uitgesteld, maar het lijkt erop dat het in juli toch echt gaat gebeuren. De enorme hoeveelheid goederen waar het hier om gaat, zal zorgen voor flink wat druk op de douane aan de Britse grens. Daarnaast moeten ook de processen van bedrijven aangepast worden, omdat ze vanaf die datum ook de bedrijfseigen controles op orde horen te hebben. De Brexit heeft al effect gehad op de Nederlandse uitvoerwaarde van voedingsmiddelen naar dat land. Na een daling van 4 procent in 2020, daalde de uitvoerwaarde in 2021 nog eens verder met circa 6 procent. En dat terwijl de uitvoerwaarde van voedingsmiddelen naar andere landen juist steeg met naar schatting 5 procent.

Volumeverwachtingen agrarische sector

% j.o.j. volume	2021	2022	2023
Sierteelt	4	-5	4
Akkerbouw	-3	0	-1
Pluimvee	-2	-4	-3
Varkenshouderij	-4	-2	-3
Melkveehouderij	-3	-2	-3

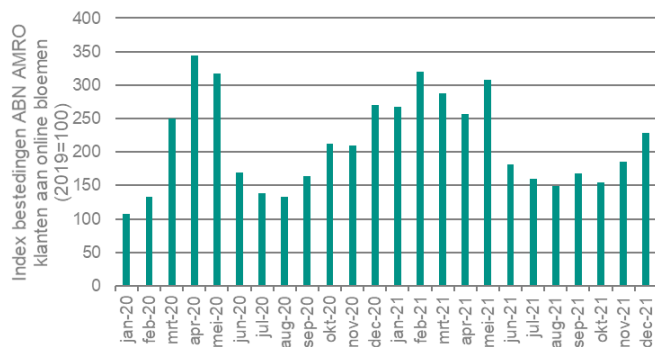
Bron: CBS, ramingen en prognoses ABN AMRO Sector Advisory

Sierteelt

Voor siertelers verliep het afgelopen jaar goed. Het inkomen was met gemiddeld 312.000 euro nog nooit zo hoog. Belangrijkste reden van deze toename zijn de flink hogere afzetprijzen voor de sierteeltproducten als gevolg van de stevige vraag. Een aantal trends die in 2020 werden ingezet als gevolg van de coronamaatregelen hielden ook in 2021 aan. Meer mensen werken thuis en zijn extra van zins te investeren in een prettige woonomgeving, en dus ook in bloemen en planten. Daarnaast zijn bloemen een goede manier gebleken om familie, vrienden of geliefden die geen bezoek mochten ontvangen toch nog een cadeau te geven. Dat bloemen het als gift goed blijven doen, is terug te zien in de transactiedata van ABN AMRO: de onlinebestedingen aan bloemen lagen ook in 2021 een stuk hoger dan voor de coronacrisis. Voor 2022 zullen naar verwachting veel coronamaatregelen komen te vervallen. Mensen zijn dan wellicht weer vaker van huis, maar [ABN AMRO verwacht dat consumenten nog graag willen blijven investeren in groen in de eigen omgeving.](#)

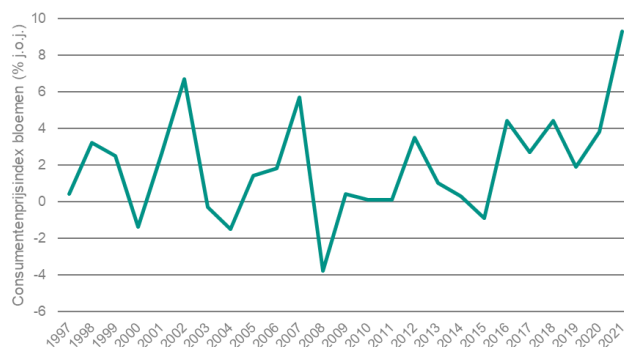
Belangrijker dan de lockdownmaatregelen zijn de gevolgen van de inflatoire druk op consumenten in 2022. In zowel Nederland als belangrijke afzetlanden, zoals het Verenigd Koninkrijk is de kans groot dat de koopkracht van consumenten afneemt. De inflatie is hoog en de loonstijging zal onvoldoende compenseren voor de hogere prijzen. Daarnaast geldt voor het Verenigd Koninkrijk dat burgers per april meer voor hun elektriciteitsrekening en verzekeringen moeten betalen. Dit drukt ook op het inkomen van veel Britten. Voor Nederland [verwacht ABN AMRO](#) dat de cao-loongroei in 2022 op 2,2 procent uitkomt, terwijl de inflatieverwachting 3,5 procent is. Naar verwachting is ook de incidentele loongroei niet voldoende om voor de inflatie te corrigeren.

Niveau online bestedingen aan bloemen nog hoog

Bron: ABN AMRO transactiedata

Consumentenprijzen bloemen hoog

Bron: CBS

Bloemen en planten zijn inkomenselastisch; bij een afname van de koopkracht bestaat de kans dat consumenten minder bloemen en planten kopen. Daarnaast zijn bloemen en planten ook prijselastisch; bij een hogere prijs kan de vraag afnemen. In 2022 doet zich een combinatie van beide voor. De prijs die consumenten voor bloemen en planten betalen, is nog niet zo snel gestegen als in 2021. Vorig jaar nam de prijs van bloemen en planten voor consumenten met gemiddeld 9,3 procent toe. Mocht deze hogere prijs aanhouden, dan kan dit druk op de volumes zetten in 2022. Dat wil niet zozeer zeggen dat consumenten geen bos bloemen meer kopen, maar het kan wel betekenen dat ze voor een kleinere of goedkopere bos kiezen. Uiteraard kunnen bloemisten ook met het aantal of soort stelen in een boeket variëren, zodat de prijs niet te veel toeneemt. Voor planten gaat dit minder op, maar de vraag naar planten zal wat minder gevoelig zijn voor de prijsstijgingen. Aankomende Valentijnsdag zal blijken of consumenten hun aankopen aanpassen aan de prijs. De traditionele roos is immers flink in prijs gestegen.

Aanbod

Toch zal een eventueel lagere vraag naar bloemen de prijs niet zo snel drukken. Aan de aanbodkant doen zich namelijk beperkingen voor die voorlopig nog wel een hogere prijs in stand houden. De belangrijkste beperking is de gasprijs. Siertelers worden onevenredig hard geraakt doordat een belangrijk deel van de totale kosten naar het energieverbruik gaat. Ondernemers kiezen er dan ook voor om een deel van de kassen koud of kouder te laten, later of minder op te planten en niet of minder te belichten. Dit zorgt voor een lager aanbod vanuit de Nederlandse kassen.

Voor het sierteeltaanbod vanuit het buitenland geldt dat er schaarste van luchtvrachtcapaciteit is. Dit beperkt het aantal bloemen dat vervoerd kan worden. ABN AMRO verwacht dat er wat meer capaciteit in 2022 zal zijn, maar het niveau van voor de coronacrisis zal nog even duren. Een beperking van het aanbod betekent dat de prijsopdrijvende effecten in de sierteeltsector ook in 2022 dominant blijven. Bovendien is kunstmest flink duurder, zijn karton- en papierprijzen hoog en is arbeid schaars.

Glasgroente

Ook de glasgroenteteelt kampt met druk op de volumes. Net als in de sierteelt passen ondernemers hun teeltstrategie aan. Daarnaast blijft het tomatenvirus glastuinders plagen. Het aanbod vanuit de Nederlandse kassen zal naar verwachting een stuk lager liggen. Volgens cijfers van het CBS daalden de volumes in de glastuinbouw in het verleden met maximaal 5 procent jaar op jaar. ABN AMRO verwacht dat de daling dit jaar groter zal zijn.

Verder is het arbeidsaanbod schaars. Dit is normaal al zo, maar door het hoge ziekteverzuim als gevolg van Covid-besmettingen nog schaarser. De glastuinbouw heeft een nieuw cao afgesloten met een loonsverhoging van 3 procent per januari en nog eens 2,5 procent per oktober. Daarnaast is de kans groot dat de kosten voor uitzendkrachten omhoog gaan. Hiermee stijgen dus de arbeidskosten voor ondernemers.

De prijzen voor sommige glasgroente zijn in 2021 gestegen. Zo lagen de prijzen voor tomaten eind 2021 flink hoger dan in 2020. De consument merkte tot december nog niet zoveel van de gestegen prijzen, maar in december nam de prijs van verse groente met 7 procent toe. Wat er in 2022 met de prijzen gaat gebeuren, is nog onzeker en in hoge mate afhankelijk van [de aanvoer vanuit andere belangrijke productielanden als Spanje en Marokko](#).

Akkerbouw

De markt voor aardappelen, het primaire akkerbouwgewas, is flink aangetrokken. In de coronacrisis zakte de markt als gevolg van sluitingen bij out-of-home kanalen, zoals fastfoodketens, volledig in. De markt herpakte snel zich, want fastfoodketens bleken zich redelijk aan te kunnen passen. Al met al liggen blijkens de transactiedata van ABN AMRO de bestedingen van consumenten bij fastfoodketens hoger dan voor de coronacrisis. Dit komt onder meer door de flinke stijging van afhaal en onlinebestellingen. Het snelle herstel van de vraag was niet direct terug te zien in een prijsherstel, want hoge voorraden drukten de prijs.

Nu de coronarestricties langzamerhand lijken te verdwijnen staat weinig in de weg voor een verdere groei van de vraag in 2022. Wel tarten de hogere energieprijzen de aardappelverwerkers. Volgens een [analyse van ABN AMRO](#) is deze subsector relatief gevoelig voor de stijgende gas- en energieprijzen. Daarnaast kampt de industrie met arbeidsschaarste, hoge transportkosten en opgelopen verpakkingsprijzen. Hoog oplopende kosten zorgen ervoor dat ook de verwerkers, net als akkerbouwers hun kosten zullen moeten doorberekenen.

De prijs van kunstmest en gewasbeschermingsmiddelen is hoog en beide zijn belangrijk voor akkerbouwers. Uit cijfers van Wageningen University blijkt dat de gemiddelde kosten voor kunstmest en gewasbescherming circa 15 tot 20 procent van de totale kosten uitmaken. Een verdubbeling van de kunstmestprijs zoals in de laatste maanden van 2021 heeft dus een behoorlijke impact op het kostenplaatje van de akkerbouwer. De markt voor aardappelen lijkt wel gunstiger. Vorig jaar werd namelijk bijna 5 procent minder aardappelen geoogst. Niet alleen in Nederland daalde de oogst, in de hele EU nam de aardappeloogst af. Verder herstel van de vraag in combinatie met lagere volumes en voorraden zorgt dit jaar voor een evenwichtige markt. Door de hogere kosten van kunstmest en gewasbeschermingsmiddelen zullen de afzetprijzen hoger liggen.

Waar de aardappeloogst daalde, steeg de oogst van uien sterk. In 2021 nam het uienareaal met circa 10 procent toe en de oogst kende daardoor een zelfde soort stijging. Het hoge aanbod komt in een markt waar de prijs echter al enigszins onder druk stond.

De maatregelen uit het zevende actieprogramma Nitraatrichtlijn kunnen tot lagere opbrengsten de komende jaren leiden. De richtlijn is opgesteld om de waterkwaliteit in Nederland te verbeteren. Het verplicht de sector onder meer tot meer rotatie met rustgewassen en het toepassen van vanggewassen. Deze extensivering zorgt voor een lagere opbrengst bij akkerbouwers. Onlangs werd bekend dat de maatregelen uit deze richtlijn wellicht onvoldoende zijn om Brussel te overtuigen van de uitzonderingspositie die Nederland heeft op het uitrijden van mest. Nog meer maatregelen kunnen een drukkend effect hebben op de volumes in de akkerbouw. De sector heeft zelf oplossingsrichtingen aangeboden om de verplichtingen te verzachten maar de doelen wel te realiseren.

Pluimvee

De pluimveesector is in de greep van de recente uitbraak van het vogelgriepvirus. In korte tijd zijn dit jaar verschillende bedrijven besmet met vogelgriep. De besmettingen treffen vooral het bedrijf waar de uitbraak plaats heeft gevonden, maar raken daarnaast direct of indirect veel meer bedrijven. Zo krijgen bedrijven in de omgeving vervoersverboden opgelegd. Dit verbod kan het aantal bedrijven dat geraakt wordt nog verder uitbreiden, doordat ook verderop in de keten problemen kunnen ontstaan. Tot slot raakt de 16-weekse ophokplicht pluimveebedrijven in hun operatie. Met name de pluimveehouders die vrij-uitloopeieren produceren hebben hier last van. Door de beperking kunnen zij niet meer aan de productie-eisen voldoen en worden de eieren in sommige gevallen afgewaardeerd tot scharreleieren, waardoor ze niet de meerprijs ontvangen. De uitbraak van de vogelgriep bij verschillende bedrijven kan de markt voor eieren en pluimveevlees in 2022 verstoren. Het is echter een zeer onzekere factor die zich moeilijk laat voorspellen.

Veevoerkosten

Net als in 2021 krijgen pluimveehouders ook in de eerste helft van 2022 te maken met hogere voerkosten. Deze kosten zijn voor zowel leghenbedrijven (circa 60 procent) als voor vleeskuikenbedrijven (circa 70 procent) de grootste kostenpost. De enorme stijging van deze kosten zorgt voor druk op het inkomen. Zo nam bij een gemiddeld leghenbedrijf de opbrengsten met 4 procent toe, terwijl de voerkosten met 18 procent stegen. Voor een gemiddeld vleeskuikenbedrijf namen de opbrengsten met 9 procent toe, maar dat was ook onvoldoende om te compenseren voor de sterk stijgende voerkosten. Voor zowel leghenbedrijven, als vleeskuikenbedrijven zijn de inkomens in 2021 gedaald.

Minder vleeskuikens

In 2021 nam het aantal gehouden vleeskuikens in Nederland met 4 procent af. ABN AMRO verwacht dat deze dalende trend wordt voortgezet. Belangrijkste reden voor een daling van het aantal gehouden kuikens is het feit dat supermarkten, onder leiding van Albert Heijn, kiezen voor pluimveevlees dat volgens het Beter Levenstandaard van de Dierenbescherming wordt geproduceerd. De overdekte uitloop en daglicht wordt hiermee verplicht. Daarnaast gaat het om kuikens die trager groeien. De verschillende retailformules kiezen voor eigen ketenconcepten, waarbij veevoerders, pluimveehouders en supermarkten nauw samenwerken. Vaak gaat deze samenwerking gepaard met een vaste prijssystematiek, waardoor pluimveehouders verzekerd zijn van een redelijke afzetprijs.

ABN AMRO verwacht dat de extensivering, als gevolg van de ketenconcepten, de komende vijf jaar zorgt voor een daling van het [aantal kuikens tussen de 15 en 25 procent](#). Hier is dan nog niet de daling van de uitkoop ten behoeve van

de stikstofreductie in meegenomen. Voor leghennen geldt dat zij al verder voorop lopen in alternatieve huisvestingsvormen. Een groter deel van deze dieren wordt al diervriendelijker gehouden, maar ook hier zal dat aandeel toenemen. ABN AMRO verwacht het aantal vleeskuikens dit jaar met nog eens 4 procent daalt. Voor zowel vleeskuiken- en leghebbedrijven in de buurt van Natura 2000-gebieden bestaat de optie zijn om uitgekocht te worden. Dit zal naar verwachting het aantal dieren verder doen dalen.

Vraag

De vraag naar eieren en vlees blijft in 2022 licht toenemen. De macro-economische verwachtingen zijn positief en de signalen voor het heropenen van de economie staan op groen. De beperkingen voor de out-of-home-consumptie komen dus naar verwachting te vervallen, waardoor de vraag vanuit dit kanaal weer zal aantrekken. Voor vlees geldt dat Nederland de belangrijkste markt is. Liefst 90 procent van het Nederlandse pluimveevlees wordt in Nederland afgezet, de overige 10 procent gaat naar Duitsland en het Verenigd Koninkrijk. In het Verenigd Koninkrijk gaat de koopkracht er in 2022 als gevolg van de hogere inflatie waarschijnlijk op achteruit. Omdat pluimveevlees relatief goedkoop is zouden meer consumenten hier voor kunnen kiezen. Voor Duitsland geldt dat de vraag toeneemt naar eieren van leghennen waarvan de mannelijke kuikens niet zijn gedood.

Uit de prognoses van de Europese Commissie voor 2030 blijkt dat kip en eieren een steeds belangrijker onderdeel uit gaan maken van het dieet van Europeanen. Net als pluimveevlees zal ook de consumptie van eieren naar verwachting stijgen; van 13,8 kilogram in 2020 naar 15 kilogram in 2030. Dit betreft niet alleen tafeleieren, maar ook eieren die verwerkt worden in andere producten. De consumptie van eieren stijgt in de EU al een aantal jaar, net als in Nederland.

Varkenshouderij

Varkenshouders hebben een zwaar jaar achter de rug. Lage prijzen en hoge voerkosten zorgden in 2021 voor een negatief inkomen. Vooral zeugenhouders liepen flinke tekorten op. Hoewel vleesvarkenshouders hun verlies nog deels konden compenseren door de lage biggenprijs, drukte ook bij deze sectortak de hoge voerprijs op de marges. De lage prijzen zijn het gevolg van overaanbod. Na een uitbraak van de Afrikaanse Varkenspest in 2018 heeft China zijn varkensstapel al weer relatief snel hersteld. De Chinese consument is hierdoor minder afhankelijk van buitenlandse import. Het overaanbod legt bloot dat er in de EU teveel wordt geproduceerd. De zelfvoorzieningsgraad in de EU, exclusief het Verenigd Koninkrijk, is volgens Wageningen University 140 procent. De grote afhankelijkheid van de wereldmarkt zorgt voor een hoge mate van prijsvolatiliteit. Het is dus ook wenselijk dat Nederlandse varkenshouders zich richten op markten waar consumenten bereid zijn meer te betalen voor een hogere mate van dierenwelzijn, lagere CO₂-footprint en betere kwaliteit. [ABN AMRO publiceerde](#) onlangs een uitgebreid rapport over de toekomst van concepten en ketensamenwerkingen die dit vorm kunnen geven.

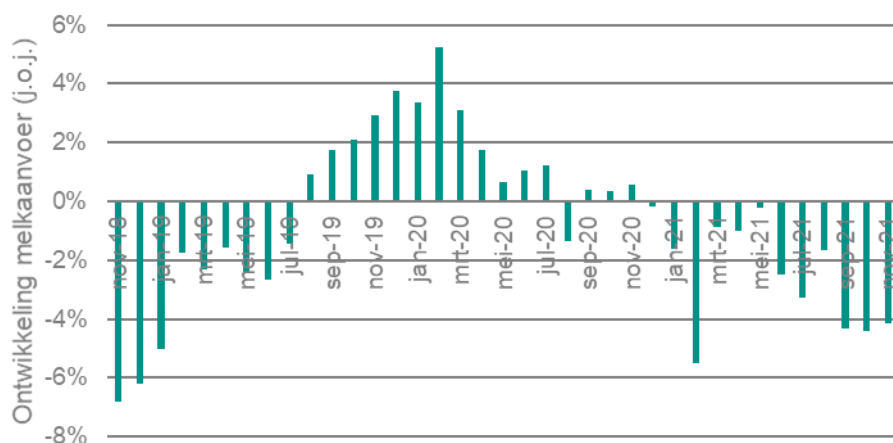
In 2022 nam het aantal varkens in Nederland met 4 procent af. Voor 2022 verwacht ABN AMRO dat het aantal varkens in Nederland nog eens met 2 procent afneemt. De belangrijkste reden zijn de uitkoopregelingen van de overheid waar varkenshouders zich voor hebben aangemeld. Dit is slechts een druppel op de gloeiende plaag om het overaanbod te beperken. Want hoewel de varkensstapel in Duitsland en Denemarken eveneens krimpt, neemt die in Spanje juist toe. Voor dit jaar verwacht ABN AMRO dat het nog te vroeg is voor echt herstel van de prijzen, hoewel er wel een aantal signalen zijn dat het in de tweede helft van dit jaar wat beter kan worden. Zo tarten de hogere voerkosten niet alleen de varkenshouders in de EU, maar ook varkenshouders in andere landen. Dit kan er toe leiden dat varkenshouders minder

gaan produceren, omdat het door de extreem hoge voerkosten in combinatie met de lage prijzen gewoonweg niet meer rendabel is. Een lagere productie kan opwaartse druk op de prijzen geven.

Melkveehouderij

Waar voor pluimvee en varkens de hogere voerkosten zorgden voor een daling van het inkomen, was dat voor melkveehouders niet het geval. Het gemiddelde inkomen van melkveehouders is volgens de ramingen van Wageningen University gestegen met 9.000 euro naar 35.000 per onbetaalde arbeidsjaareenheid. Deze stijging was te danken aan een hogere melkprijs. In 2021 steeg de boerderij-af prijs met gemiddeld 10 procent. De stijging was het gevolg van een aanhoudende vraag, terwijl het aanbod daalde. In Nederland daalde de aanvoer van melk tot en met november 2021 met 2,7 procent. In Duitsland daalde de aanvoer met 2 procent en in Frankrijk met 1,4 procent. De melkaanvoer is gedaald door tegenvallende ruwvoervoorziening, hoge krachtvoerprijs en daling van het jongvee.

Melkaanvoer gedaald in 2021

Bron: CBS

Voor 2022 is de kans groot dat dit jaar de coronarestricties grotendeels opgeheven zijn. Dat betekent dat restaurants en andere out-of-home-kanalen in 2022 weer voluit vraag krijgen naar zuivelproducten. ABN AMRO verwacht voor de komende jaren in Nederland een krimp van de melkveestapel als gevolg van de uitkoopregelingen van de overheid.

De Nederlandse overheid bereidt plannen voor om veehouderijbedrijven op vrijwillige basis op te kopen om daarmee de stikstofbelasting op natuurgebieden te verminderen. Het regeerakkoord kondigt een versnelling aan van de geplande stikstofreductie. Met het Nationaal Programma Landelijk Gebied komt tot 2035 maar liefst 25 miljard euro beschikbaar in een stikstoffonds. Dit reductiebeleid richt zich in belangrijke mate op de melkveehouderij nabij Natura 2000-gebieden. En een deel van de ondernemers die in aanmerking komt voor een regeling zal deze benutten en stoppen. Dit zet druk op de melkveestapel en daarmee ook op de melkaanvoer. ABN AMRO verwacht een daling van de melkaanvoer van nog eens 2 procent volgend jaar.

Disclaimer

De in deze publicatie neergelegde opvattingen zijn gebaseerd op door ABN AMRO betrouwbaar geachte gegevens en informatie. Door de onzekerheid over het verloop van het coronavirus zijn deze verwachtingen met meer onzekerheid omgeven dan gebruikelijk. Noch ABN AMRO, noch functionarissen van de bank kunnen aansprakelijk worden gesteld voor in deze publicatie eventueel aanwezige onjuistheden. De weergegeven opvattingen en prognoses houden niet meer in dan onze eigen visie en kunnen zonder nadere aankondiging worden gewijzigd. Het gebruik van tekst of cijfers uit deze publicatie is toegestaan mits de bron duidelijk wordt vermeld.

Teksten zijn gesloten op 2 februari 2022

